

TARTU
2024

acento

Keskkonnasõbralike sündmuste korraldamise juhend

EUROPEAN CAPITAL
OF CULTURE

Sissejuhatus

Selles juhendis on ära toodud minimaalsed nõuded ja soovitused keskkonnasõbralike sündmuste korraldamiseks.

Juhendiga käivad kaasas praktilised soovitused ja kontroll-nimekirjad, mis aitavad korraldajal orienteeruda siin toodud nõuetes.

Juhend toetub Tartu 2024 SA keskkonnastrateegiale ning on üks oluline samm selle elluviimisest.

Juhend ja toetavad materjalid on valminud SA Tartu 2024, Tartu linna ja kestliku ürituskorralduse konsultatsiooni-ettevõtte Acento koostöona.

Kõik materjalid leiate Tartu 2024 ja Tartu linna kodulehelt.

Teemad

Materjalid ja ostud

Toitlustus, veekasutus

Transport

Energia, ressursitõhusus

Arvestamine ümbruskonna ja kogukonnaga

Jäätmekäitlus

Kommunikatsioon

Materjalid ja ostud

Minimaalsed nõuded:

- (1) Küllastajate nimekaardihoidjad või kaelapaelad peavad olema korduvalt kasutatavad.
- (2) Meenete ja kingitustena ei jagata ühekordse kasutusega asju, v.a toit.
- (3) Dekoratsioonid peavad olema korduvalt kasutatavad.

Soovitused:

- (1) Siltide, õppe-, koolitus- ja muude materjalide disain ning valik peaksid võimaldama korduskasutamist. Korraldajad peaksid nende tagastamise ja kogumise tegema küllastajale mugavaks ning selgelt arusaadavaks.
- (2) Võimalikult palju asendada paberil olevaid materjale (kutsed, trükised jms) elektrooniliste alternatiividega. Võimalusel kasutada ringlusse võetud paberit või printimist tootmisjääkidele ja vanapaberist toodetud paberile.
- (3) Meeneid ja kinke jagada nii vähe kui võimalik. Kui see on ikkagi vajalik, eelistada keskkonnahoidlikke teenuseid ning annetusi-toetusi. Füüsiliste kinkide puhul eelistada näiteks kohalikku toitu ja maitseelamusi ning praktilisi, keskkonnahoidlikest materjalidest toodetud esemeid.
- (4) Inventari, materjalide ja vahendite tellimisel valida mõõdukad kogused, mis tagavad, et ülejäägid oleksid minimaalsed. Soovitatav on suuremate koguste materjali, inventari vms soetamisel teha koostööd teiste sarnaste või samal ajal toimuvate ürituste korraldajatega, et optimeerida pakendamist ning vähendada transpordi vajadust.
- (5) Vältida kaupade, kinkide jm inventari liigset pakendamist.

Toitlustus, veekasutus

Minimaalsed nõuded:

(1) Ühekordsete joogikõrte, segamispulkade ja kokteilikaunistuste kasutamine ei ole lubatud.

(2) Järelejäänud toidule on tagatud kasutus: annetamine või korraldajate ja klientide poolt kaasavõtmine, eelistatavalt korduskasutatavates anumates. Söödavat toitu ära visata ei tohi.

Soovitused:

(1) Võimalusel tuleb ühekordsetele eelistada alati korduskasutatavaid nõusid, söögiriistu ja serveerimislahendusi.

(2) Lubada osalejatel kaasa võtta korduskasutatavad joogipudelid ja oma toidunõud. Võimaldada üritusel nõude loputamist.

(3) Üritustel teha kättesaadavaks tasuta puhas kraanivesi, paigutada veepunktid toidualade lähedale.

(4) Võimalusel vältida pudelivee (ja muude pudelijookide) serveerimist, pakkuda korduskasutatavate joogipudelite täitmise võimalust.

(5) Joogiklaasid täita vastavalt külastaja vajadusele, mitte neid ilma külastaja soovita täis valada.

(6) Kui ühekordsete nõude kasutamist pole võimalik vältida, siis eelistada kompostitavaid nõusid juhul, kui on tagatud nõuetekohane kompostimine (nt palmilehtedest ja nisukliidest või EL-i standardile EN13432 vastavad nõud, mis tähendab, et need sobivad tööstuslikuks kompostimiseks).

(7) Toitude ja toitlustajate valikul veenduda, et pakutakse ka 100% taimseid (vegan) roogi. *Catering*'i puhul tellida vähemalt üks täistaimne roog ja toiduüritustele kaasata vähemalt paar täistaimseid roogi pakkuvat toitlustajat.

(8) Eelistada toitlustajaid, kes pakuvad hooajalisest ja mahedast toorainest valmistatud toitu ning võimalusel eelistada rohelist energiat kasutavat toitlustusettevõtet.

(9) Eelistada õiglase kaubanduse põhimõtete järgi toodetud kohvi, teed, suhkrut ja muid toiduaineid ning jooke.

Transport

Minimaalne nõue:

(1) Jagada külastajatele infot erinevate transpordivõimaluste kohta, mis on alternatiiviks üksi autoga tulemisele; välisriikidest tulijatele jagada infot lennureisi kliimamõju kompenseerimise võimaluste kohta.

Soovitused:

(1) Arvestada võimalusel ürituse toimumiskoha valikul, et see oleks lihtsasti ligipääsetav ühistranspordi ning rattaga. Teavitada alati osalejaid, kuidas on üritusele võimalik tulla ühistranspordiga ning kus asuvad parkimisalad, et kesklinnas toimuvatel üritustel ummikuid vältida.

(2) Võimalusel panna käima eribussid/-rongid. Lisada igale infokandjale/promomaterjalile soovitus tulla üritusele ühistranspordiga, rattaga või jalgsi.

(3) Korraldajatele võib soovitada müüa teatud üritustele pileteid autopõhiselt: pilet auto kohta, sõltumata reisijate arvust.

Energia, ressursitõhusus

Minimaalsed nõuded:

- (1) Mitmepäevase ürituse külastajatevälisel ajal tuleb elektrikasutus toimumispaigas viia minimaalseks viisil, mis ei takista ürituse toimumist.
- (2) Kui ürituse toimumispaik seda võimaldab, tuleb energiaallikaks valida püsiv elektriühenduse lahendus ajutiste generaatorite asemel.
- (3) Korraldaja peab ürituse ajal ja järel jälgima, et ei tekiks ressursikadu.

Soovitused:

- (1) Eelistada üritusel taastuvenergiaallikatest pärit elektrienergiat. Eritranspordi tellimisel eelistada väikese CO₂-heitega sõidukeid (nt gaasibussid ja heitnormile EURO6 vastavad bussid).
- (2) Jälgida üritusel kasutatava inventari valimisel, et see oleks võimalikult energiasäästlik. Kasutada elektrienergiat tarbivaid seadmeid väikseimas võimalikus mahus, mis on vajalik ürituse korraldamiseks.
- (3) Kasutada üritusel inventari, mis vähendab ressursside raiskamise võimalust: eelistada pumba või taimeriga kätepesujaamu, liikumisanduriga valgustust, täidetavaid desovahendite anumaid ühekordsete asemel jne.

Arvestamine ümbruskonna ja kogukonnaga

Minimaalsed nõuded:

- (1) Ürituse territoorium peab pärast üritust jääma sama heasse seisukorda kui enne seda.
- (2) Maastikule tekitatud kahju tuleb heastada.
- (3) Ümberkaudsete kinnistute omanikke teavitatakse toimuvast üritusest vähemalt üks nädal varem.

Soovitused:

- (1) Vähendada üritusega seotud heli- ja valgusreostust, mis võib häirida ümbruses elavaid inimesi ja koduloomi (võimalusel eelistada ilutulestiku asemel valgusinstallatsioone; mitte jätta ürituse toimumispaika terveks ööks täisvalgustust, muusikat mängima jne).
- (2) Jälgida transpordi/parkimise korraldamisel, et see häiriks minimaalselt kohalikku elu. Teavitada ajutistest muutustest võimalikult varakult.
- (3) Kaasata võimalusel ürituse korraldusse toimumispaiga piirkonna kogukonda ja inimesi, pakkudes neile osalemist vabatahtlikena või soodustusega sissepääsu, kauplemisvõimalust jne.

Jäätmekäitlus

Minimaalsed nõuded:

(1) Jäätmete liigiti kogumise kohustus kehtib nii osalejatele kui ka korraldajatele ja kauplejatele.

(a) Külastajatelt jäätmete kogumise liigid sõltuvad ürituse iseloomust, minimaalselt tuleb koguda eraldi segaolmejätmed, biojätmed ning panditaara ja pakendid (kui seda üritusel tekib).

(b) Üritusel kasutatakse prügikonteinerite tähistamiseks järgnevaid tähistusvärve:

- **taara** – roheline
- **biojääde** – pruun
- **segapakend** – kollane (kui on nõue jäätmehoolduseeskirjas ja külastajatel seda tekib)
- **segaolme** – must

(c) Ürituse produktsiooni ja ettevalmistuse raames ning üritusel osalevatel kauplejatel ja teistel partneritel tuleb eraldi koguda koos järgmiste tähistusvärvidega:

- **segaolmejätmed** – must
- **segapakend** – kollane
- **papp ja paber** – sinine
- **kui tekib, siis ka biojätmed** – pruun
- **kui tekib, siis ka panditaara** – roheline
- **kui tekib, siis ka ohtlikud jätmed** – punane
- **kui tekib, siis ka vedeljätmed (sh toiduõli)** – teistest eristuv

(2) Liigiti kogutud jätmed tuleb suunata liikide kaupa ringlusesse andes need üle jäätmekäitejale liikide kaupa ja nõudes neilt raportit koguste kohta, väiksemate ürituste puhul võib korraldaja liigiti kogutud jätmed viia jäätmejaama ise.

Soovitused:

(1) Liigiti kogumist toetab jäätmekonteinerite/-raamide selge ja arusaadav märgistus eesti keeles ning vajadusel võõrkeeltes. Siltidel tuleb kasutada läbivalt kindlaid tähistusvärve ning soovitatavalt ka ikonograafiat. Selleks on tasuta kättesaadavad prügikastide siltide kujundusfailid.

(a) Küllastajatele täiendava selguse loomiseks on headeks abivahenditeks tootenäidiste lisamine konteineritele-siltidele või n-ö seemneks jäätmekonteinerisse.

(b) Tõhusaks liigiti kogumise kvaliteedi parandamise meetmeks on rohesaadikute kasutamine, kes aitavad jäätmekogumispunktide küllastajatel paremini jäätmeid sorteerida. Selleks saab edukalt kasutada vabatahtlikke, noortemalevat või tudengeid.

Kommunikatsioon

Minimaalsed nõuded:

(1) Keskkonnahoiuga seotud reeglid peavad küllastajatele olema edastatud ja avalikult kättesaadavad vähemalt nädal enne üritust.

(2) Partneritele/kauplejatele peavad keskkonnahoiuga seotud reeglid olema edastatud kirjalikult koostöökokkulepete sõlmimise hetkel või piisavalt varakult enne ürituse toimumist, et kaupleja/partner oleks võimeline keskkonnahoiu reegleid täielikult täitma.

(3) Nii küllastajatele kui ka partneritele selgitatakse keskkonnareegleid ka kohapeal ürituse ajal.

Soovitused:

- (1)** Vajalik on järjepidev ja korduv kommunikatsioon kasutatavate keskkonnahoidlike põhimõtete kohta. Seda on tarvis teha nii auditooriumile, tiimile, partneritele kui ka kauplejatele/esitlusaladele. Kasutada tasub lihtsat keelt, vältida erialast sõnavara.
- (2)** Keskkonnahoiu ja jäätmekorralduse reeglite selgitamiseks luua lihtsad ning selged juhised, mis jõuavad aegsasti sihtrühmadeni (nt kauplejad, esitlusaladel osalejad jt). Produktsiooni- ja ülesehitustiimidele ning kauplejatele/esitlusaladele ja partneritele on tarvis keskkonnahoidliku korralduse reegleid meenutada kohapeal vahetult ürituse eel ning ajal.
- (3)** Keskkonnahoidlikkuse teavitust tuleb toetada ürituse avalikus kommunikatsioonis ning ka kohapealse infograafikaga (sildid, viidad jms).
- (4)** Valmistada ette võimalikud vastused kogukonna, osalejate ja meedia kriitilistele küsimustele (nt rohepesu süüdistused ja tõrjuv hoiak küllastaja lisapingutuste suhtes).

**TARTU
2024**

acento

Keskkonna- sõbralikku sündmuste korraldamist!

EUROPEAN CAPITAL
OF CULTURE